

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง กรณีนายสมาน งามสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ผู้ร้อง) เสนอคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสมาน งามสำอางค์ (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ กล่าวคือ ต้องยื่นบัญชี ๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งและเมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ต้องยื่นบัญชี ๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้องภายในเวลาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เมื่อผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชี ๑ เนื่องจากมีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง ต่อมาชี้แจงเพิ่มเติมว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากมีเจตนาเพียงไม่ประสงค์จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป ผู้ถูกร้องเพ่งทราบภายหลังว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ จะถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และยังมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งถ้าหากทราบมาก่อนก็คงต้องยื่นบัญชี ๑ ภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย

ผู้ร้องเห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องเพียงพอที่จะฟังได้อย่างชัดเจนว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนด

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง เพราะไม่ทราบว่าจะต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง เนื่องจากที่ปรึกษารัฐมนตรีทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของกระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งที่ปรึกษาอื่นๆ ของนายไพฑูรย์ ฯ ต่างก็มีได้ยื่นบัญชี ฯ เช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง ประกอบกับผู้ถูกร้องเพิ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรี ฯ เป็นครั้งแรก ไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองมาก่อน ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้สอบถามบุคคลอื่นเกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากผู้ร้อง ขอให้ชี้แจงเหตุผล ผู้ถูกร้องสอบถามที่ปรึกษาคนอื่นๆ ของนายไพฑูรย์ แก้วทอง ได้รับคำตอบว่า ไม่ได้ยื่น และไม่มีผู้ใดได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้องเข้าใจว่าน่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติ จึงไม่ยื่นคำชี้แจงต่อผู้ร้อง จนกระทั่งได้รับหนังสือเตือนให้ชี้แจงจากผู้ร้องอีก ๒ ครั้ง จึงชี้แจงไปว่า เนื่องจากมีการกิจกรรมมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง จึงไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่เมื่อทราบว่าการไม่ยื่นบัญชี ฯ มีบทกำหนดโทษทางอาญา ผู้ถูกร้องจึงเสนอเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องและคู่สมรสต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ มิได้เป็นไปเพื่อการปกป้องความผิดของตัวเอง หรือปกป้องทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เพียงแต่เกิดจากความบกพร่องทางความคิดที่ถูกชี้นำจากบุคคลอื่น และเป็นการกระทำด้วยความสุจริต ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง

พิจารณาแล้ว การเสนอคำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๓ แล้ว จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง...(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริง

ในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

โดยที่ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ภายในระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ทั้งกรณีการเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นไม่เกิดผลแต่อย่างใด ซึ่งโดยหน้าที่ผู้ถูกร้องต้องยื่นต่อผู้ร้อง แต่ก็เกินกำหนดเวลาที่จะต้องยื่นตามรัฐธรรมนูญแล้ว จึงเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” กล่าวคือ ถ้าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งอยู่ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี แต่ถ้าพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน งามนสอังก์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ